

Boekbesprekingen

***Harry & Meghan* (Verenigde Staten: Netflix, 2022), zes afleveringen.**

In december 2022 publiceerde Netflix de zesdelige documentaire *Harry & Meghan*, waarin kijkers inzage krijgen in het liefdesverhaal van Harry van Sussex en Meghan Markle. Hoewel het in eerste instantie lijkt alsof het stel een droomrelatie heeft, blijkt het verhaal niet alleen maar rooskleurig te zijn. Harry en Meghan werden, naar eigen zeggen, in gevaar gebracht door de Britse media, die het voor het stel onmogelijk maakten om hun privacy te waarborgen. Wat bij veel kijkers van de serie verbazing wekt, is dat Harry en Meghan via een mediaplatform de door hen beschreven levensgevaarlijke media voeden met privé-informatie over hun leven. Hoewel deze verhouding tussen de media en de koninklijke familie in eerste instantie bijzonder lijkt, is de samenwerking tussen de twee vanuit historisch perspectief niet helemaal verrassend.

Het formele begin van de Britse nieuwsmedia dateert uit 1549, toen de eerste Britse nieuwsbrief genaamd *Requestes of the Devonshyre & Cornyshe Rebelles* werd gepubliceerd.¹ Sindsdien nam het aantal publicaties toe: tijdens de zestiende eeuw werden met regelmaat nieuwtjes gedrukt en gepubliceerd in Engeland.² Deze toename zette gedurende de zeventiende en achttiende eeuw voort. Naast een toenemend aantal kranten, vonden er gedurende de achttiende eeuw ook inhoudelijk grote veranderingen plaats in deze publicaties. Waar eerst de nadruk op politieke ontwikkelingen lag, kregen sociale kwesties een steeds grotere rol.³

Eind negentiende en begin twintigste eeuw was er sprake van een aantal revolutionaire veranderingen binnen het medialandschap: de radio en televisie werden geïntroduceerd. Deze mediakanalen zorgden voor een grote inhoudelijke verandering binnen de Britse media, omdat er een persoonlijke link werd gelegd tussen de Britse koninklijke familie en het Britse volk. Dit kwam doordat men hun vorst voor het eerst live kon zien en horen. Deze connectie werd bijvoorbeeld gelegd toen koning George V (1865-1936) in 1932 als eerste Britse vorst zijn volk toesprak via de radio. Deze historische gebeurtenis was het begin van een versterking van de band tussen de koninklijke familie en het Britse volk.

De toenemende toegankelijkheid van het Britse koningshuis in deze periode gaf ruimte aan een nieuw probleem: leden van de koninklijke familie werden steeds meer behandeld als een product van de staat, waarvan het

Britse volk alles wilde weten. De Britse media voedden dit sentiment door leden van de familie te achtervolgen, in de hoop een glimp van hen op te vangen en vast te leggen. Tijdens de tweede helft van de twintigste eeuw was er ware handel in foto's van paparazzi ontstaan, waarbij beelden van de koninklijke familie soms voor miljoenen ponden werden verkocht.⁴ De jacht naar foto's van de familieleden werd dusdanig extreem dat de moeder van Harry, prinses Diana Spencer (1961-1997), verongelukte nadat zij achtervolgd werd door fotografen.

De relatie tussen de koninklijke familie en Britse media getuigt van een ingewikkelde band. Hoewel prinses Diana jarenlang publiekelijk sprak over het gebrek aan privacy, maakte zij zelf ook op verschillende manieren gebruik van de media. Zo is op veel paparazifoto's een ondeugende blik of verlegen glimlach te zien en hield ze door de jaren heen meerdere persoonlijke interviews op televisie. Deze ingewikkelde relatie tussen de koninklijke familie en Britse media is een fenomeen dat zich in de geschiedenis herhaalt: het is iets wat duidelijk terug te zien is in *Harry & Meghan*.

De serie begint met het liefdesverhaal van Harry en Meghan, met nadruk op de publieke jeugd van Harry. Mede door de overdadige belangstelling voor Harry's privéleven was hij jarenlang bang dat hij geen partner zou vinden. Tot zijn grote verbazing bleek zijn droomvrouw, genaamd Meghan Markle, echt te bestaan. De kijkers van de documentaire worden meegenomen in het verhaal over hoe hun relatie tot stand is gekomen en krijgen hierbij veel privébeelden te zien. Vanaf de tweede aflevering van *Harry & Meghan* wordt duidelijk dat het verhaal dat kijkers tot dusver hebben gezien eigenlijk te mooi is om waar te zijn. Na deze aflevering is gedurende de rest van de serie namelijk uitgebreid aandacht voor de manier waarop het stel wordt lastiggevalen door de Britse media. Bij Harry en Meghan is duidelijk te zien dat ze niet boos, maar woedend zijn. Met name bij Harry komt dit naar voren, wat gezien zijn (familie)verleden met de Britse media niet verrassend is. Harry wilde, naar eigen zeggen, alles doen om te voorkomen dat zijn gezin hetzelfde lot als zijn moeder te wachten stond. Waar het echtpaar tegenaan liep, was dat het Britse koningshuis het stel niet ondersteunde in hun strijd tegen de Britse media. Hierdoor voelde Harry zich gedwongen om uit de koninklijke familie te stappen en te verhuizen naar de Verenigde Staten.

De serie, die niet veel nieuws vertelt dan wat al eerder bekend is gemaakt door het stel, wil het verhaal van Harry en Meghan als slachtoffers van een decennialang probleem laten zien. Hierin laat het echtpaar de geschiedenis een belangrijke rol spelen: meermaals wordt de vergelijking met prinses

Diana's situatie gemaakt. Hoewel de strijd tussen de koninklijke familie en media voor een interessante documentaire zorgt, is dit ook waar het knelpunt van de serie ligt. Waar Harry en Meghan keer op keer pleiten voor het belang van privacy, geven ze veel informatie vrij over hun leven. Wat hieraan bijzonder is, is dat het stel de media blijven benoemen als grote vijand, maar tegelijkertijd deze mediakanalen blijven voeden door het delen van privéverhalen. Hierdoor gaat de geloofwaardigheid van het paar als slachtoffers van het mediasysteem grotendeels verloren. Dit wordt versterkt doordat in de documentaire te zien is hoe Harry en Meghan in extreem dure huizen wonen, gevuld met luxe spullen en kleding, die mede betaald worden door miljoenendeals met mediaplatforms als Netflix.⁵ Door deze aspecten is het lastig om als kijker van *Harry & Meghan* mee te gaan in het verhaal dat het echtpaar hun publiek wil vertellen.

De documentaire is een reflectie van de band van het Britse koningshuis en de media: ze kunnen niet met noch zonder elkaar leven. De serie *Harry & Meghan* is voornamelijk interessant voor liefhebbers van het Britse koningshuis, die geïnteresseerd zijn in meer details van een al bekend verhaal. Voor mensen die niet geïnteresseerd zijn in deze details, is er in de serie weinig nieuwe informatie te ontdekken en is het daarmee ook niet een must-see.

Annelly Agema

Noten

1. Moira Goff, *Early History of the English Newspaper* (Detroit: Gale, 2007), 2.
2. Goff, *Early History*, 2.
3. Goff, *Early History*, 4.
4. "Princess Diana paparazzi shot sold for \$6m most expensive ever amid Martin Bashir BBC news" Express.co.uk, geraadpleegd op 17 januari, 2023. <https://www.express.co.uk/life-style/life/1362273/princess-diana-news-martin-bashir-bbc-paparazzi>.
5. "Prince Harry and Meghan: Where do they get their money?," BBC, geraadpleegd op 18 januari, 2023, <https://www.bbc.com/news/explainers-51047186>.

Elwin Hofman, Magaly Rodríguez García en Pieter Vanhees (red)., *Seks voor Geld* (Amsterdam: Prometheus, 2022), ISBN: 9789044647327. 288 pag., paperback. €25,-.

Nederland staat bekend om z'n progressieve beleid ten opzichte van prostitutie. De 'red light district' in Amsterdam is wereldberoemd en trekt jaarlijks miljoenen toeristen die de raamprostitutie graag met eigen ogen willen zien. Dat ons buurland minstens zo'n interessante geschiedenis van prostitutie heeft, blijkt wel uit het boek *Seks voor geld* die de geschiedenis van prostitutie in België reconstrueert. Terwijl prostitutie in de geschiedkunde vaak niet als een serieus onderwerp wordt gezien, zelfs als enkel onderdeel van criminaliteit, benaderen Elwin Hofman, Magaly Rodríguez García en Pieter Vanhees de praktijk van het verkopen van seks als een 'history from below'. Ze zijn minder geïnteresseerd in de bestaande stereotypes en taboes omtrent prostitutie en zoeken naar de vrouw (en de man!) in de praktijk van prostitutie. Het gaat Hofman, Rodríguez García en Vanhees niet alleen om de politieke, beleids- en criminaliteitsgeschiedenis van prostitutie, maar ze willen het verhaal vertellen van de mensen die met prostitutie te maken kregen; de sekswerkers zelf, klanten en zelfs burens.

De auteurs hebben veel aandacht voor de gevoeligheden die bij een taboeonderwerp als prostitutie komen kijken. Zelfs de naam die gebruikt wordt voor mensen die seks voor geld uitwisselen is controversieel. Tegenwoordig wordt vaak de term 'sekswerkers' gebruikt, een term die minder oordeel en stigma meedraagt en die alle genderidentiteiten dekt. Maar de auteurs van dit boek kiezen ervoor om termen als sekswerk, prostitutie en andere historische termen door elkaar te gebruiken. Dat doen ze, omdat de term "prostitutie" pas vanaf de achttiende eeuw in België (en Europa) officieel gebruikt werd. Voor die tijd was het onderscheid tussen vrouwen die seks verkochten, overspelige vrouwen, en meisjes die seks voor het huwelijk hadden minder duidelijk en kunnen die termen naar allerlei categorieën refereren. Daarnaast zagen de mensen die seks verkochten zichzelf lang niet altijd als beroepsprostituees, dus kiezen de auteurs hier voor de termen die de desbetreffende personen zelf gebruikten.

Verder kiezen de auteurs van *Seks voor Geld* ervoor om hun beschrijving van prostitutie in België te laten beginnen in de middeleeuwen, rond het jaar 1200. Hoewel het verkopen van seks voor die tijd ook al gebeurde, was het pas vanaf die eeuwen dat België, zoals we dat nu kennen, vorm kreeg.

Een nationale geschiedenis kan dus eigenlijk pas vanaf die tijd geschreven worden; wat precies het nut is van een nationale geschiedenis wordt niet helemaal duidelijk. Zeker omdat landelijk beleid voor prostitutie pas vanaf de negentiende eeuw werd gevoerd en er voor die tijd per stad kon worden besloten wat er gedaan werd voor en tegen prostitutie. Maar, de middeleeuwen waren wel de tijd dat de eerste echte regulering van prostitutie opkwam, wat het een logisch beginpunt maakt. Dat heeft ook te maken met bronnen die beschikbaar zijn voor dit onderwerp. Bronnen over sekswerk zijn vaak alleen beschikbaar vanuit de sfeer van politie en het gerecht: processen-verbaal, rechtzaakverslagen, boetes, medische dossiers. Dus zodra er regulering van sekswerk kwam, werden er ook bronnen geschreven. Er zijn ook andere bronnen van mensen die over prostitutie schreven, zoals artiesten, artsen, predikanten en andere ideologen. Echter, de sekswerkers zelf schreven bijna nooit. Vaak omdat ze dat niet konden, maar ook omdat ze hun praktijken natuurlijk niet in het openbaar wilden verkondigen. Voor meer recente geschiedenis zijn er wel bronnen die de stem van de sekswerker reflecteren, in oral history projecten en autobiografieën van de laatste eeuw komt hun stem wel aan bod. Zeker in het laatste hoofdstuk, waarin Sonia Verstappen aan het woord komt, een voormalig sekswerker uit Brussel die haar ervaringen met het verkopen van seks vertelt. De auteurs zijn erg bewust van het feit dat deze soorten bronnen veel gebreken kennen, vooral omdat de sekswerkers zelf niet vaak aan het woord zijn, maar lijken de stem van de sekswerkers wel te kunnen vinden tussen de regels van de bestaande bronnen en geven eerlijk toe wanneer hun bronnen niet toereikend zijn.

De rest van het boek is chronologisch ingedeeld, beginnend bij de middeleeuwen en het begin van regulering tot en met 2022 en de invloed van het internet op sekswerk. Zelfs al zijn de bronnen schaars voor de eerste periodes, toch proberen de auteurs elk hoofdstuk met een microhistorische benadering te beginnen. In het eerste hoofdstuk, geschreven door Jelle Haemers, wordt het verhaal van Yde Veermans en haar partner Willem beschreven. Zij waren de uitbaters van het bordeel 'De Roos' in Leuven. Vanuit hun verhaal wordt het beleid, de regulering en bestraffing van prostitutie in de middeleeuwen onderzocht. In het tweede hoofdstuk wordt het verhaal van Marie Anne Peccau beschreven, een 21-jarige prostituee uit België in de achttiende eeuw. De verhalen van de sekswerkers zijn meeslepend geschreven, bijna romanachtig. De sekswerkers worden zo tot echte mensen gemaakt in de ogen van de lezers. Ze zijn niet alleen meer nummers of criminelen, maar (vaak) vrouwen die in een moeilijke situatie zaten of gewoon wat geld wilden

verdienen. Deze microhistorische benadering geeft prostitutie een gezicht en helpt prostitutie uit de taboesfeer te halen.

Bovendien beperken de auteurs zich niet alleen tot het Europese grondgebied van België voor hun geschiedenis van prostitutie. Het hoofdstuk geschreven door Amandine Lauro (vertaald door Guy Vanthemsche) is gewijd aan de geschiedenis van prostitutie in de Belgische kolonie in de Congo. De kruispunten van kolonialisme en prostitutie komen in dit hoofdstuk samen en de tegenstrijdigheden die hiermee samenhangen komen daarmee aan het licht. Alleen mist dit hoofdstuk de typerende ‘history from below’ dat de rest van het boek kenmerkt. Dit hoofdstuk begint niet met een microgeschiedenis van een persoon die betrokken was bij prostitutie en gaat vooral in op het beleid van de Belgen in de kolonie. Hoewel het perspectief van de vrouwen wel aan bod komt, is het niet zo’n belangrijk aspect als in de rest van het boek.

Seks voor Geld is een belangrijke bijdrage aan de geschiedkunde van België. Een onderwerp dat zo vaak enkel in de schaduw staat van criminaliteit en moralistische tendensen, verdient een boek als deze die de geschiedenis van prostitutie vertelt vanuit de mensen die er daadwerkelijk mee te maken kregen. De microhistorische benadering is uniek en is echt een aanvulling bij een onderwerp zo taboe als prostitutie. De chronologische indeling maakt het een makkelijk te volgen verhaal, waarin de continuïteit – en tegelijk ook de ontwikkelingen – van het vak zelf en het beleid en de ideologie ten opzichte van sekswerk duidelijk worden. Het roept bij een Nederlands publiek de vraag op; kan er ook zo’n vooruitstrevend, divers en inclusief werk worden geschreven over de geschiedenis van prostitutie in ons land?

Julianne Kreuze
